

ÅRSBERETNING 2025 FOR ØHAVSMUSEET FAABORG



Visualisering af det kommende ankomstsareal til Øhavsmuseet kaldet "lysningen"

Indledning

Tidligt i 2025 kom der, med få dages mellemrum, glædelige meldinger fra Nordea-fonden og Augustinus Fonden om henholdsvis 20 mio. kr. og 10. mio. kr. til udvidelsen af Øhavsmuseet i *Frølageret* på Faaborg Havn. Dermed havde vi det finansielle grundlag for at kunne projektere og udbyde opgaven at udvide Frølagerets 800 m² med omtrent 1.200 m² museum inklusive et udsigtsplateau i 15 meters højde, så alle vil kunne se ud over Øhavet og Bakkerne.

Projektet er en bearbejdning af det vindende projekt fra arkitektkonkurrencen i 2023. Det vindende team er totalrådgiver og stoppede, efter aftale, projekteringen i sommeren 2024, da vi håbede på, at vi kunne rejse de sidste midler til udvidelsen frem for at skulle opføre den i to etaper. I 2024 gennemførte vi derfor alene det indledende såkaldte *byggeprogram*. I marts 2025 havde vi tilsagn om 30 mio. kr. og kunne fortsætte projektering. Vi gennemførte *dispositionsforslagsfasen* samt den efterfølgende *projektforslagsfase* og *myndighedsprojekt*. Faaborg-Midtfyn Kommune gennemførte juni 2024 til september 2025 kommuneplantillæg og lokalplan, da slagterigrunden planmæssigt fortsat var et industriområde ved opstart i 2024. Det er nu ændret. Byggetilladelsesprocessen blev startet op i juni 2025 og ventes at falde på plads nu i vinteren 2026.

I foråret 2025 blev det klart, at byggetilladelsen for Frølageret fra 2020 var midlertidig og det kræver energioptimerende tiltag, hvis denne bygning varigt skal blive museum. I efteråret 2025 blev det klart, at der skal gennemføres forstærkende tiltag eller lignede for, at Frølageret kan stå i mange år fremover. Frølageret er dermed ikke, som antaget indtil 2025, klar som *etape et*, men skal gennemgå flere tiltag forud for tilbygning. Det får en, forhåbentlig mindre, betydning for tidsplanen for udvidelsen. Oprindeligt skulle gennemførelsen tage 15 måneder fra juni 2026 og frem. Nu bliver det lidt forsinket og forlænget. En åbning i 2028 er fortsat målet.

Tilbygningen opføres af museets datterselskab, *Øhavsmuseet Ejendomme*, der blev stiftet i 2024.

Der kommer to nye såkaldte *black boxe*, som er rum helt uden dagslys, hvor der kan lavet skiftende udstillinger. Vi åbner i 2028 med en samlet udstilling i begge, der skal stå i flere år. Den kommer til at rumme nedslag i nogle markante fortællinger fra vores geografiske virkeområde, kommunens område, fra oldtid til 1600-tallet, som alle omhandler menneskers søgen efter mening samt trosforestillinger og magiske forestillinger. Fortællingerne er i to tilfælde enestående i dansk historie. I efteråret lavede vi et open call for potentielle udstillingsdesignere, og det gav en overvældende interesse.

Det nye museum får også rammer til korte og aktuelle udstillinger. Vi åbner i maj 2026 en udstilling kaldet *Stedbunden*, som portrætterer nogle moderne øboere, og den vil også være at se, når vi genåbner i 2028. I 2029 kommer 800-års jubilæet for Faaborg og derefter en udstilling med afsæt i vores samling af klædedragter fra kvinder på særligt Lyø i 1800-tallet.

De to fonde har forskellige målsætninger, de fremhæver, og som vi glæder os til at forløse. Augustinus Fonden har fremhævet, at siden kommunalreformen for snart 20 år siden og den arkæologiske opgave fra og med 2014 har Øhavsmuseet haft et væsentlig udvidet og ændret formål. Museet omhandler historien til alle tider i hele den store kommune og henvender sig til unge og gamle i hele kommunen. Det stiller krav til rammerne. Nordea-fonden understøtter, at museet fortsat udvikler sin rolle som et sted og en institution, der skaber og understøtter stærke fællesskaber med lokale og gæster. Derudover er museet en indgang til forståelse af (dele af) Sydfyn og øer, der også er Unesco Geopark.

Vi har i runde tal sat os for at fordoble vores gæstetal ved dels at appellere til endnu flere i ferierne og dels at nå flere udenfor sæson gennem aktiviteter, som skaber stærke fællesskaber.

Året 2025 var det første under den nye museumsreforms rammer. Et af de mest markante nye tiltag er en "belønning", kaldet incitamentstilskud, til den bedste halvdel af de pt. 95 statsanerkendte museer på fire forskellige parametre: Samlet antal besøgende (både betalende og gratis gæster), børn og unge, museets indtægter i form af tilskud (ikke statstilskud) og entre samt endelig forskningspublikationer. Disse tilskud varierer i 10 forskellige niveauer fra ca. 150.000 kr. til ca. 2,7 mio. kr. Vi er meget stolte over, at vi modtager tilskud for både gæster samt ikke mindst børn og unge. Vi er på det nederste trin for gæster og trin to for børn og unge. Det ser vi som en belønning af indsatsen de seneste år for at nå mange børn og unge samt at skabe et attraktivt museum, der tiltrækker rigtig mange gæster udefra. Et forsigtigt skøn er, at alene 10-15 procent af gæsterne er lokale. Der er også lavet fem forskellige kategorier til museerne ud fra samlingens rækkevidde. Her er såvel vores som i øvrigt Faaborg Museums samling kategoriseret som *lokal* og dermed i den laveste kategori. I alt 41 museer er i den kategori, mens 27 er i nummer 2, som er "regional" (Det kan også være en samling fra to kommuner uanset kommunernes størrelse). Endelig er 27 museer i de tre øverste nationale kategorier.

I 2025 blev vi færdige med at flytte museets genstande, der ikke er i udstilling, fra de trange, ikke så tilgængelige og potentielt brandfarlige lokaler på Bryggergårdens loft til en hal fra 2003 i Faaborgs industri kvarter. Samtidig gennemgik vi alle genstande, så vi nu alene har de genstande, som vi kan sige noget om (kaldet proveniens). Dvs. om de er skabt eller brugt lokalt. Flytning og gennemgang har været en meget stor opgave. Der er omtrent 7.500 genstande, som ikke stammer fra arkæologiske udgravninger. En mindre del, knapt 250 genstande, er taget hjem fra *Den gamle Gaard*, som siden 2022 har været drevet uden for museets regi. Omtrent 400 genstande blev i det museum, da proveniensen ikke var god på de genstande (tidligere var det ikke så vigtigt som det at have genstande, der gav et autentisk billede af de møbler, nips osv., man kunne se i et sådant gammelt hus). Der blev i 2025 påbegyndt nogle lovende analyser af dragtsamlingen fra Lyø for at finde ud af, i hvilken grad bl.a. huer blev købt eller skabt hjemme på gårdene. Museet blev også en del af et projekt, konservatorerne på Langeland rejste midler til, som har til hensigt at gennemgå og redde genstande, der indeholder bagelit eller plastik og risikerer at gå til. I rammerne i det nye magasin er også arkæologiske faciliteter og plads til, at museets medarbejdere kan mødes med lokale detektorførere, som gør et uvurderligt stykke arbejde ved bl.a. at afsøge marker og lignende, når der skal anlægges nye boliger, plantes skov eller noget tredje. I forhold til at finde metalgenstande (en del bliver *danefæ*, som Nationalmuseet får) er museet til stede i hele den store kommune. Det samme er museet i det arkæologiske virke, og når der gennemgås plansager og byggetilladelser. De 7.500 genstande, som er nævnt ovenfor, er af historiske grunde meget knyttet til Faaborg by. I slutningen af året blev genstande med relation til Riborg Voigt lånt ud til en udstilling i Levins Hus.

I 2025 var det også Faaborg by, der var genstand for årets ubetinget mest bemærkelsesværdige udgravningsindsats. Vores arkæologer fulgte i vinteren og foråret FFV, da de skulle anlægge pumpestation mv. af hensyn til fremtidige stormfloder og regnskyl. Her dukkede velbevarede pæle op, hvor de ældste kunne dateres til 1203. Det er 26 år før, Faaborg nævnes i et gavebrev, hvilket regnes som Faaborgs "dåbsattest". Fundene, der er rester af middelalderhavnen, viser noget om byens størrelse omkring år 1200. I 2025 påbegyndte vi arbejdet med at skrive en formidlingsegnet bog om Faaborgs middelalder. Den forventer vi at udgive i andet halvår af 2026. På den måde bliver den en pendant til den bog om Faaborg under besættelsen, som vi udgav i september 2025. Her samlede vi billeder og beretninger om dette populære emne i anledning af jubilæumsåret for befrielsen og besættelsen. Flere end 100 deltog i lanceringen. Efterfølgende modtog museet genstande knyttet til perioden; bl.a. en aksel fra den Lancaster, som i februar 1944 styrtede ned skræmmende tæt på byen, hvor i dag *Sundet* er.

Den fine aksel fra flyet kunne fremvises ved et anderledes, men populært arrangement i efteråret, som vi kalder *Gæt en genstand*. Her stod vi tre fagfolk og kom med hver vores forklaring på 13 udvalgte genstandes proveniens. Deltagerne kunne så quizze og se, om de kunne gætte den rigtige forklaring. Vinderen blev i øvrigt en af museets dygtige og dedikerede frivillige.

Museet medvirkede ved Brahetrolleborg Game Fair i august, hvor vi fortalte om det at gå med detektor. Ved Geoparkdagene i Kristi Himmelfartsferien lavede vi en vandring langs Øhavsstien som led i et nyt tilbud med fortællinger langs Øhavsstien, som alle de kulturhistoriske museer i Geoparken er med i.

Et par gange i forsommeren fortalte vi om henholdsvis Faaborg som søfartsby i 17-1800-tallet og om Faaborg under besættelsen i regi af Bryggergårdens eventsprogram. Vi har siden efteråret 2023 selv haft kontorer i ejendommen, og i disse to tilfælde passede det fint at bidrage med vores viden. I vinteren 2025 fortalte vi om *runer og katteskind*, forestillinger om magi i vikingetiden, i eget regi.

I sommerperioden havde vi en middelalderlejr, dukketeater og bueskydning, og i vinterferie og efterårsferie samt i et par weekender i december havde vi børneaktiviteter; alt sammen i Frølageret.

Museet lagde hus til fastelavn i samarbejde med Helligåndskirken og Brugsen. Museet indgik for anden gang i de succesrige *Faaborg Vinterdage* i januar og tilbød da skumringsvandring i Arresten ud over de mange tiltag, hvor Frølageret er rammen. I april var museet med i *Knitting by the Sea*, der blev afholdt for tredje år i træk. Her fortalte vi om, hvordan man tidligere har udtrykt identitet og status gennem tekstiler. I sensommeren kunne deltagerne løbe forhindringsløb gennem Frølageret og Arresten. Det at løfte på "sten" fra en gravhøj indgik. I 2025 kom der tilskud fra Nordea-fonden og Øernes Kunstfond til et stort broderi på fire meter, som vi sammen med en anerkendt specialist indbyder til samskabelse om at brodere, så det kan være klar til åbningen i 2028 og til jubilæet i 2029. Motivet er nemlig Valdemar Sejrs kidnapning på Lyø i 1223 og Faaborg. I skrivende stund har over 100 vist interesse.

I 2025 blev vi samarbejdspartner til en kommende lydfortælling, *Indre farvande*, som skabes af lydkunstnere og lanceres i 2026. Den er finansieret af Region Syddanmark.

De samlede besøgstal var lavere i 2025 end i 2024. Det skyldtes dels færre på Øhavsmuseet og dels, at i 2024 var der også en udstilling på torvet i en udstillingscontainer (et koncept, museet indgår i sammen med andre fynske museer). Tilbagegangen i Frølageret vurderer vi skyldes, at Mærk dig Selv udstillingen kørte for femte sæson, og dermed var der ikke meget nyt at tilbyde bort set fra aktiviteter. Derfor behovet for bedre rammer, så vi både kan have store udstillinger og aktuelle udstillinger.

Vi var med i Kulturel Rygsæk og underviste i GeoBio under Faaborg Gymnasiums ledelse.

I 2021 udgravede nogle studerende under Aarhus Universitet sammen med os den forsvundne gård, *Fiskerup*, i skoven ved Brahetrolleborg. Herregården blev anlagt i 1100-tallet som cistercienserkloster med et antal gårde, kaldet *grangier*, omkring, der formentlig havde specialiserede funktioner i den højt udviklede landbrugsbedrift, som klostret også var. Fiskerup var en af disse grangier. I 2025 udgav museet sammen med Aarhus Universitet en artikel i Landbohistorisk Tidsskrift om de højryggede agre ved gården (agrene er rester af den dyrkningsmetode, som blev anvendt fra middelalderen til 1800-tallet, og typisk er bevaret, hvor der blev plantet skov i 1800-tallet). Vi påbegyndte også arbejde, som skal lede til forskningsartikler om kvinderne og dragtskikken på øerne samt den helt enestående grav, *Blidegn-graven*, som blev fundet af en lokal tæt ved Brahetrolleborg i 1930'erne. Formentlig er der tale om en kvinde fra romersk jernalder, der var en art *seerske*. Sidstnævnte er en af de fortællinger, som kommer i den nye udstilling i de to black boxe.

I 2024 fik vi skøde på Kaleko Mølle. Vi er gået i gang med en flerårig plan for at få bevaringstilstanden op på et højere niveau end før. Historikken er, at møllen og Den gamle Gaard var ejet af den samme

forening, Faaborg Kulturhistoriske Museumsforening, der alene havde 250.000 kr. fra Faaborg-Midtfyn Kommune til at vedligeholde begge komplekser samt Holkegade 3. Det fandt foreningen var urealistisk lidt. Kommunen kunne ikke forhøje beløbet, og de er derfor alene allokaret til Kaleko Mølle og gives fra og med 2024 til Øhavsmuseet øremærket. Vi rejste 300.000 kr. fra Fonden Danville, fra Den Faberske Fond samt fra Marius Pedersens fond til et nyt skovhjul i stedet for det, der i 1960'erne blev sat på møllen ved Nationalmuseets restaurering af den. Det andet hjul blev fornyet i 2015 takket være støtte fra A.P. Møller. Prisen for et nyt hjul var næsten 700.000 kr. og kunne derfor alene realiseres takket være kommunale midler til møllen oven i fondsmidlerne.

Bestyrelsen blev i 2025 ændret, så alle syv medlemmer er stemmeberettigede frem for fem "rigtige" og to associerede. I 2025 trådte Mille Lindskrog Knudsen ind i bestyrelsen i stedet for Lone Søderkvist Kristensen. Ved kommunalvalget stoppede Kristian Nielsen og Niels Jørgen Langkilde. Bestyrelsen havde i 2025 konstitueret sig med Jakob Holm som formand og Kristian Nielsen som næstformand. Den holdt fire møder hen over året.

Det formaliserede samarbejde, *Arkæologi Sydfyn*, for Østfyns Museer, Museum Sydfyn, Langelands Museum samt Øhavsmuseet, hvor vi er såkaldt *juridisk ansvarlige*, afholdt også fire møder hen over året. I efteråret blev aftalegrundlaget fornyet og i 2026 kommer der en opdateret strategi for samarbejdet, der omhandler den lovpligtige landarkæologi. De fire museer dækker de to (mindre) ø-kommuner samt fire fynske kommuner (Museum Odense dækker Middelfart, Assens, Nordfyns og Odense kommune). Aktivitetsniveauet var ikke højt i det samlede område sammenlignet med for få år siden. Fra marts til oktober udlånte vi en arkæolog til Svendborg (Museum Sydfyn), som passede deres opgaver. Der er et formaliseret samarbejde mellem de fynske detektor-museumsinspektører.

Konservingsværkstedet på Langeland er under Langelands Museum, men de tilknyttede museer er med til at rådgive om værkstedets strategi og udvikling. I 2025 trådte Museum Sydfyn ud. Tilbage er Østfyns Museer, Marstal Søfartsmuseum og Øhavsmuseet ud over Langelands Museum.

Vi er repræsenteret i Danske Museers bestyrelse, i det rådgivende panel for Kulturens Analyseinstitut, i aftagerpanelet for Institut for Historie mv. under SDU samt i Sammenslutningen af Lokalarkiver Fyns bestyrelse (forperson). Derudover i kommunens Grønne Råd og i det videnskabelige panel i Unesco Geoparken. Museets leder er desuden formand for Ryslinge Høj- og Efterskole.

Siden 1988 er der hvert år udgivet det lokalhistoriske skrift *Stavn* med bidrag fra hvert lokalarkiv i den nu tidligere Faaborg Kommune samt det historiske museum. Vi står for redaktionsarbejdet sammen med en redaktionsgruppe. I år var der 11 historier, og vi leverer flere end 1.000 eksemplarer helt lokalt. Der er ikke (endnu) et ønske om et skrift på tværs af de fem kommuner, som i 2007 blev samlet til Faaborg-Midtfyn Kommune. De andre gamle kommuner har også lokale skrifter.

Vi er med i Fynske Attraktioner og i Dansk Industri (kultur og turisme). Desuden i Erhvervsrådet i kommunen, i Vores Faaborg og Egn samt i et lokalt erhvervsnetværk i Faaborg. Museets ledelse mødes regelmæssigt med Faaborg Museums ledelse; typisk fire gange om året. Desuden mindre formelt ad hoc med Fonden Slagteribygningens leder og den kommunale direktion. Museets ledelse holdt hvert kvartal møder med borgmester og kommunaldirektør. Det fortsætter under den nye borgmester.

Medarbejderstaben har været stabilt på 14 medarbejdere (11 årsværk) i flere år. Dertil timelønnede værter samt frivillige, der er tilknyttet Faaborg Byhistoriske Arkiv under museet og en række andre ting.

Museets formål, vision, mission og værdier

Formål

Vi skaber oplevelser og indsigt med kulturhistorien.

Vi ruster vores besøgende til fremtiden ved at gøre dem klogere på sig selv som individer og som en del af et fællesskab.

Vision

Gennem nytænkning vil vi skabe et af de bedste og mest relevante museer i provinsen.

Mission

Vi sikrer kulturhistoriens værdi for nutidens samfund ved at stille relevante spørgsmål.

Værdier

Vores styrke er sammenhold.

For os er viden mere end ord.

Vi er nysgerrige og eksperimenterende.

Vi giver plads til at være ambitiøs.

Vedtaget oprindeligt november 2023 og siden tilpasset i november 2024 af bestyrelsen.

Bestyrelse og valgmode

Bestyrelsen består (efter vedtægtsændring 2025) af 7 stemmeberettigede medlemmer foruden af en medarbejderrepræsentant uden stemmeret.

To personer udpeges af Faaborg-Midtfyn Kommune, der er primær tilskudsgiver. En udpeges af rektor for SDU. Fire udpeges for at supplere de tre udpegede med yderligere relevante kompetencer og øvrige egenskaber.

I 2025 var Jakob Holm (bestyrelsesudpeget) formand, og Kristian Nielsen (udpeget af kommunen) var næstformand. Derudover bestod bestyrelsen af Johs. Nørregaard Frandsen (udpeget af rektor SDU), Niels Jørgen Langkilde (udpeget af kommunen), Bolette Jørgensen (bestyrelsesudpeget), Mille Lindskrog Knudsen (bestyrelsesudpeget) og Mette Broch Jacobsen (medarbejderrepræsentant).

Bestyrelsen holdt møder den 11. marts, den 11. juni, den 2. september og den 24. november. Alle møderne blev holdt på museet i Faaborg.

Efter kommunalvalget 18. november blev Hans Stavnsager Rasmussen og Anna Mette Skov Borring udpeget til bestyrelsen for perioden 2026-2029.

Siden januar 2024 har bestyrelsen også været bestyrelse for datterselskabet Øhavsmuseet Ejendomme ApS, hvor direktionen udgøres af museets leder. Selskabet er 100 % kontrolleret af museet og formålet er alene at understøtte museets opgaver og formål og kan kun ændres med kommunens samtykke. Formålet med datterselskabet er at agere ejendomsselskab ved udvidelsen. Der var ingen aktivitet i 2024 og i 2025 var der alene gebyrer o.l. knyttet til selskabets indestående.

Personale

Museumsdirektør Peter Thor Andersen	
Afdeling Formidling og salg Mellemlider Anne Høyby Udstillingsansvarlig Mette Broch Jacobsen Butiksansvarlig Tanja Kjærsgaard Buhl Administrationsmedarbejder Lene Hindsgaul Museumsmedarbejder Tina Friis Larsen Kommunikationsmedarbejder Pia Bergholdt Forvalter Tim Storgaard Timelønnede værter udstillingssteder Frivillige Kaleko og andre udstillingssteder	Afdeling Kulturarv Mellemlider Anne Rosenberg Museumsinspektør Nicolai Garhøj Larsen Museumsinspektør Tissel Lund-Jacobsen Museumsinspektør Nina Boutrup Museumsinspektør Josephine Sølyst Pedersen Museumsmedarbejder Lisa Brønsro Frivillige Faaborg Byhistoriske Arkiv Frivillige arkæologi og netværk detektorfolk

Mellemlider for kulturarv var sygemeldt fra august til november og arbejdede alene i et mindre antal timer ugentligt ved årets udgang. Museets leder varetog ledelsen af afdelingen året ud.

Tilsammen udbetalte museet løn for lidt over 22.000 arbejdstimer eller lidt over 11 årsværk. Vi anslår, at de frivillige tilsammen udfører, hvad der svarer til et årsværk. Der var 8 timelønnede værter og 29 frivillige.

Økonomiske nøgletal 2025 sammenholdt med 2021-2024

Beløb i kroner	2025	2024	2023	2022	2021
Statslige tilskud	3.383.683	2.901.467	2.586.719	2.727.785	6.312.613
Kommunalt tilskud	6.857.463	4.481.770	4.139.486	3.933.043	3.778.762
Regionale tilskud	215.734				
Fonde og donationer	672.281	26.928	815.535	3.929.296	2.781.038
Entré	1.023.231	1.036.279	1.097.080	1.156.353	1.019.335
Salg	525.262	389.257	342.583	288.504	257.501
Arkæologi inkl. ASF	2.616.271	4.645.782	6.212.615	7.518.926	4.897.840
Diverse indtægt/refusion	1.341.383	1.719.425	1.157.488	1.192.830	1.354.560
Renter	42.127	77.736	0	26	493
Indtægter total	16.677.435	15.278.645	16.351.507	20.746.765	20.402.142
Personale	6.253.104	5.847.684	5.771.243	5.641.939	6.316.317
Ejendomme, lokaler	2.254.512	1.266.955	984.007	797.378	800.993
Samlinger, konservering	235.053	767.912	230.366	322.021	380.125
Formidling, nyt museum	4.191.185	1.455.845	1.868.086	3.063.048	6.592.545
Administration og PR	734.996	733.252	845.509	1.467.698	1.460.031
Arkæologi inkl. ASF	3.008.044	4.837.352	6.260.288	7.607.541	4.470.015
Gebyrer	25.070	36.832	18.676	57.100	63.956
Museumsbutik, kaffe mv.	309.460	203.894	212.416	185.425	228.972
Udgifter total	17.011.424	15.149.726	16.190.591	19.142.152	20.312.954

Gæster og undervisning

	2025	2024	2023	2022	2021
Gæster fuld pris ØHM	5.979	4.217	5.488	5.752	5.574
Reduceret pris do.	1.372	1.997	1.931	1.805	360
Gratis voksen do.	9.883	13.783	8.746	10.476	5.381
Under 18 besøg do.	5.446	8.524	11.147	8.161	4.834
U. 18 undervisning do.	1.175	1.103	1.252	898	250
Total ØHM	23.855	29.624	28.564	27.092	16.399
Timer åbent ØHM	1.636	1.636	1.636	1.632	875
Gæster fuld pris ARR	3.806	3.564	3.457	3.366	4.599
Reduceret pris do.	929	1.513	1.308	1.468	207
Gratis voksen do.	488	434	728	429	261
Under 18 besøg do.	2.483	2.453	2.656	2.404	2.308
U. 18 undervisning do.	381	189	277	474	384
Total ARR	8.087	8.153	8.426	8.141	7.759
Timer åbent ARR	837	837	837	946	946
Voksne betaling KKM	108	419	468		
Gratis voksen do.	2.129	2.273	3.587	4.765	6.931
Under 18 besøg do.	790	797	2.184	2.000	3.000
TOTAL KKM	3.027	3.489	6.239	6.765	9.931
Timer åbent KKM	285	285	285	255	255
Betaler i det fri/hos andre	170	206	0	1.030	1.333
Gratis voksen do.	215	6.054	5.588	8.070	3.283
Under 18 besøg do.				1.083	200
U. 18 undervisning do.	232	115	0	222	366
TOTAL Andet	617	6.375	5.588	10.405	5.182
TOTAL fuld pris voksne	9.929	7.781	8.945	10.148	11.506
TOTAL rabat voksne	2.609	4.135	3.707	3.273	567
TOTAL betalende	12.538	11.916	12.652	13.421	12.073
TOTAL voksen gratis	12.669	22.544	18.649	23.740	15.856
TOTAL under 18 besøg	8.760	11.774	15.987	13.648	10.304
TOTAL u. 18 undervisning	1.690	1.407	1.529	1.594	1.038
TOTAL under 18 år	10.450	13.181	17.516	15.242	11.342
TOTAL	35.657	47.641	48.817	52.403	39.271

Forkortelser: ØHM = Øhavsmuseet i Frølageret ARR = Arresten KKM = Kaleko Mølle

Museet har ikke Arkivet med i 2025 pga. mangel på optælling. Indtil 2023 indberettede museet gæster, som på egen hånd benyttede den faglige formidling, vi har etableret i det fri takket være fondsstøtte 2020-2022. Da disse tal ikke kan medtages til Slots- og Kulturstyrelsen til brug for tilskudsudløsende og revidere tal, har vi taget disse tal ud fra og med 2024. Det er primært brugere af lydfortællinger og lytteposter, men også gæster på Kaleko uden for åbningstid. I 2021 havde museet museumsafdeling i Den gamle Gaard. Totaler omfatter alle, der blev indberettet til Danmarks Statistik de enkelte år. Se tidligere årsberetninger for detaljer.

Målsætninger fra handleplan sammenholdt med det realiserede

Udstillinger og events

Sommeraktivitet Frølageret

Temaet var middelalderen, og her blev opført dukketeater, lavet akrobatik, skudt med bue og pil og bag fladbrød. Det var festlige dage, der samlede familier om leg og læring. For det lidt ældre publikum blev afviklet ”Strik og Rosé”, hvor emnet også var med inspiration for middelalderen.

Særudstillingen Stedbundet

Vi opnåede støtte fra Nordic Culture Point (223.874 kr.) og Albani Fonden (50.000 kr.). Udstillingen består af en række portrætter af borgere fra Lyø, Avernakø og Bjørnø. Disse portrætter blev skabt af kunsterduoen Eyes as big as Plates i løbet af året. Siden er der arbejdet med det kulturhistoriske indhold, som skal binde de kunstneriske fotos og fortællinger sammen.

Den flerårige udstilling til black boxe (Magiens Logik)

Fondsmidler på plads

En del af fondsarbejdet er afsluttet grundet støtte fra Augustinus Fonden, hvor udstillingsprojektet er del af bevillingen til museets udbygning. Yderligere fundraising pågår i 2026.

Materiale til udbud udstillingsdesigner

Intern projektfase med udvikling af vision og indhold blev gennemført, så udbud kunne gennemføres i slutningen af året. Kinn Studios blev valgt.

Kommunikation

Strategi for proceskommunikation for byggeri på havnen og opbygning af udstillinger blev udskudt til dato for nedlukning og gennemførelse af udbygning er fastlagt. Dette sker i foråret 2026.

Udvikle kommunikationsstrategi for særudstillingen Stedbunden (åbner 2026) er nu gennemført.

Implementere tysk sprog i Mærk dig Selv, på hjemmeside og i omtaler er gennemført. Den tyske hjemmesider er i luften, og tekster til ”Mærk dig selv” er implementeret via brug af app/web.

Styrke data om potentielle og eksisterende gæster: Den Nationale brugertilfredshedsanalyse af Arresten og Øhavsmuseet er gennemført. Yderligere tiltag er ikke indført.

Værtskab og service

Styrke salg fra mini-café via større sortiment er gennemført.

Styrk varesalg i tråd med bæredygtighed: Visse varegrupper er fjernet fra sortimentet og løbende tages nye mere bæredygtige varegrupper ind. Herunder er genbrugsvarer i stigning. Ambitionen er at genbrug på sigt udgør 25% af sortimentet.

Udvikle plan for opbygning af billetsalg, mini-café, undervisningsfacilitet, møderum, toiletter og garderobe til det udvidede museum: Gennemført i samarbejde med arkitektfirmaerne Pax architects og Transform.

Kulturhistorisk arbejde (forskning, samlinger, arkæologi, kommunal rådgivning)

Her er der arbejdet med et overblik over den lokale bronzealder til kommende magi-udstilling

Der er påbegyndt forskningsprojekter omkring Blidegn-graven og Lyø-tekstiler jf. indledning. Der er arbejdet med de rige fund fra en Maglemose jagtstation ved Kirkeby, udgravet 2014, hvor der er flere hundrede kvadratmeter, som er samlet og soldet og skal registreres. Slots- og Kulturstyrelsen støtter arbejdet, og det færdiggøres i 2026 (hedder i vores system ØHM 1040 og ØHM 1041). Som nævnt i indledningen blev en artikel om højryggede agre ved Fiskerup fagfællebedømt og udgivet i Landbohistorisk Tidsskrift (festskrift til Per Grau Møller)

I forhold til indkomne detektorfund er der en del fra år 2021, hvor der kom meget til museet grundet COVID-årene. Disse kunne vi ikke nå at registrere. Vi har ellers en målsætning om ikke at have en pukkel af fund fra mere end fem år inklusive det igangværende år. Det, der klassificeres som danefæ, bliver afleveret til Nationalmuseet. Museet modtager ikke refusion for arbejdet, der omtrent er på 0,2 årsværk årligt. Imidlertid styrker opgaven museets viden og netværk med lokale detektorfrivillige.



Et "grebtungesværd" fra ældre bronzealder (1700-1100 f.v.t.). Fundet er gjort i Sdr. Nærrå-området og passer fint ind i indtrykket af området, som var meget rigt i bronzealderen. Der er og har været mange gravhøje syd for byen, hvoraf ikke mindst *Møllehøj* er imponerende i kraft af sin størrelse. Vil blive sendt til danefævurdering.

Årets arkæologiske undersøgelser er indsat til sidst i årsberetningen. Ud over arbejdet i felten og siden med at skrive rapport (kaldet beretning) indebærer udgravninger også styring og planlægning.

Museets samling er nyopsat i de nye lokaler, og der resterede ved årets udgang alene 52 genstande, der var i museets register (SARA), men ikke kunne genfindes fysisk. Det tal er siden nedbragt. Der indkom alene ganske få nye museumsgenstande i 2025. Bl.a. førnævnte aksel fra et fly.

I forhold til faglig rådgivning af Faaborg-Midtfyn Kommune har der i 2025 været følgende antal sager, som er blevet gennemset såvel arkæologisk som i forhold til historisk tid (nedrivning af bygninger, historiske diger mv.). I tabellen fremgår også sammenligningstal for de fire foregående år. Der anvendes anslået 0,2 årsværk til opgaven.

	2025	2024	2023	2022	2021
Byggesager	2.251	2.694	4.230	2.585	Ikke opgjort
Dispensationer	10	27	40	30	29
Forespørgsler/høring	19	14	10	30	1
Landzonetilladelser	22	44	75	95	84
Lokalplaner	16	29	30	50	46
Skovrejsninger	5	2	6	19	7
Andre	2	2	1	5	2

Udvidelse af museet på Faaborg Havn

Myndighedssamarbejde om rammer og tilladelser: Her blev lokalplan og kommuneplantillæg godkendt september 2025. Byggetilladelsesproces påbegyndt juni 2025 og ventes færdig primo 2026.

Samarbejde med kommunen i øvrigt: Frølageret og byggefeltet blev overdraget til museet ultimo 2025. Der pågik da analyser af statikforhold for Frølageret i forhold til fremtidige forhold.

Legepladsen syd for Frølageret indgår ikke i projektet. Det er og forbliver en kommunal grund.

Stormflodssikring skal integreres i projektet i form af, at kommunen skal sikre Frølageret, og tilbygningen projekteres ud fra den kommunale kote på 2,53 meter.

Økonomiske rammer og styring: Her har totalrådgiver justeret budget for anlæg i forhold til indeksering, og der er kommet udgifter til, som skal dække tiltag i Frølageret. Endeligt budgetregulering og finansiering var ikke afsluttet ultimo 2025.

Samarbejde med totalrådgiver og andre rådgivere: Museets projektteam, der i 2025 bestod af museets leder og mellemlider for formidling og salg, havde løbende bygherremøder med totalrådgiverne i Aarhus sammen med museets bygherrerådgiver fra NIRAS. Som et led i kvalificeringen og efter ønske fra Augustinus Fonden er der også tilknyttet udstillingsteknisk ekspertise fra Moesgaard Museum. De vejleder om sikring, klima i black boxe, teknik mm. Ved årsskiftet var projektforslagsfasen tilendebragt og udbudsprojekt samt myndighedsprojekt i gang. Udbud kommer først i 2026.

Kaleko Mølle

Museet gennemførte en udskiftning af det ene skovlhjul jf. indledningen ud over de mere almindelige tiltag såsom pleje af arealer mv.

Bæredygtighed

Klimamæssig bæredygtighed

Vi valgte ikke at gennemføre en Green Attraction certificering for driften, men i stedet at koncentrere os om klimamæssig bæredygtighed i anlægsprojektet på havnen.

Social ansvarlighed

Museet indledte dialog med Videnscenter om Handicap i forhold til projektering af det kommende museum på havnen og museets kommende aktiviteter. De konkrete tiltag er endnu kun på tegnebrættet.

Økonomisk robusthed

Risikostyring er blevet et opmærksomhedspunkt i takt med, at museet selv bliver bygherre. Omkostningsstyring spiller en vigtig rolle i bl.a. udviklingen af museets butik. Endelig har vi fokus på museets nøgletal i forhold til gæster, da det fra og med 2025 også påvirker incitamentstilskud.

Museets arkæologiske opgaver i felten i 2025

Faaborg Gamle Bolværk I-III

I forbindelse med etableringen af en ny pumpestation i udkanten af den middelalderlige bykerne, har museets arkæologer gennemført en række arkæologiske undersøgelser i form af overvågninger af byherres gravearbejde.



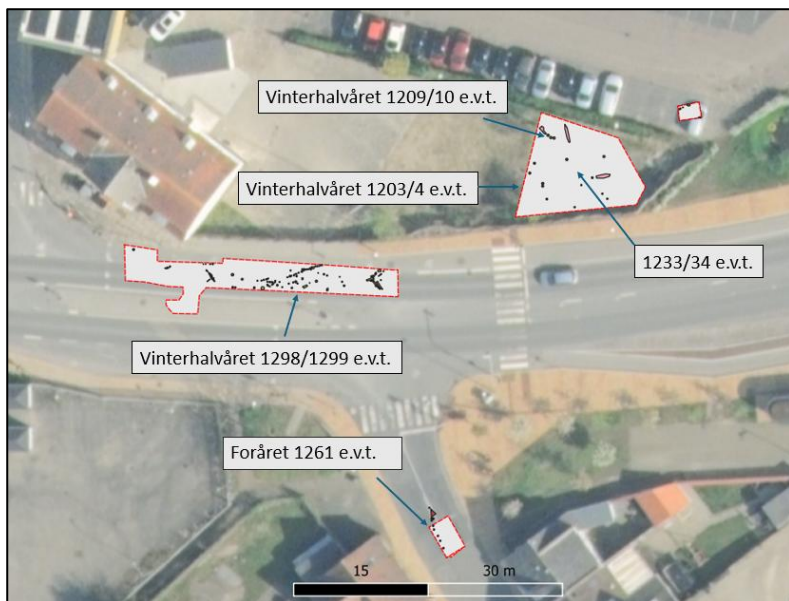
Hjemtagne bolværkspæle fra ØHM 1780

I forbindelse med overvågningerne er der fremkommet resterne af hvad der formodes at være et middelalderligt bolværk. Bolværket består af store, godt bevarede, tilspidsede pæle af egetræ samt tværgående bjælker af andre træsorter – disse blev udgravet under sagsnummer ØHM1780 og ØHM1781. Under første kampagne blev der fundet flere stykker keramik, herunder et stykke dateret til den tidlige middelalder, hvilket er det ældste stykke keramik fundet i Faaborg by. Ved videre arbejde blev der gjort yderligere fund, i form af en træplanke og flere mindre pæle af bøgetræ og elm samt enkelte store af egetræ (ØHM1792). Under denne kampagne blev der desuden fundet et stykke lindebast og læderfragmenter fra fire forskellige sko. På baggrund af sålernes udformning menes det, at de stammer fra slutningen af 1200-tallet til starten af 1300-tallet.



Lædersål tv. og lindebast th.

Dendrokronologiske undersøgelser af træet viser, at bolværket er konstrueret i fire faser. Den første fase kan dateres til 1209/1210, den anden fase dateres til 1233/1234, den tredje fase dateres til foråret 1261 og fjerde fase kan dateres til efteråret 1298/1299.



De undersøgte områder med pæle og dateringer

Udgravningerne af bolværket har været med til at give et væsentligt indblik i Faaborgs tidlige dannelse som købstad samt havneanlæggets teknologiske udvikling i højmiddelalderen, og ikke mindst rykke Faaborg bys datering 20 år tilbage i tid fra det etablerede 1229 til 1209.

ØHM1788 Herringe skov

I forbindelse med en skovrejsningssag har museet foretaget en sonderende forundersøgelse ved Herringe. En sonderende forundersøgelse betyder, at vi kun registrerer anlæggene for at klarlægge, hvilke arealer bygherre skal friholde til lysning, og kan kun føre til en egentlig undersøgelse, hvis bygherre alligevel ønsker at opføre skov på de berørte arealer. Denne type sonderende forundersøgelse betales af SLKS og ikke af bygherre. Dele af arealet er allerede undersøgt, og derfor vidste vi på forhånd, at vi formentlig ville støde på fortidsminder. Resultaterne af undersøgelsen viste et område med intensive bebyggelsesspor fra yngre jernalder i form af stolpehuller, gruber og kulturlag. På baggrund af disse resultater blev en størstedel af arealet indstillet til lysning.



Udvalgte stolpehuller

ØHM1789 Lundegård Nord FU

Forud for byggemodning af et område ved ibjergvej i Årslev og nord for Vindinge å har museet foretaget en arkæologisk forundersøgelse af et areal på 9 ha.

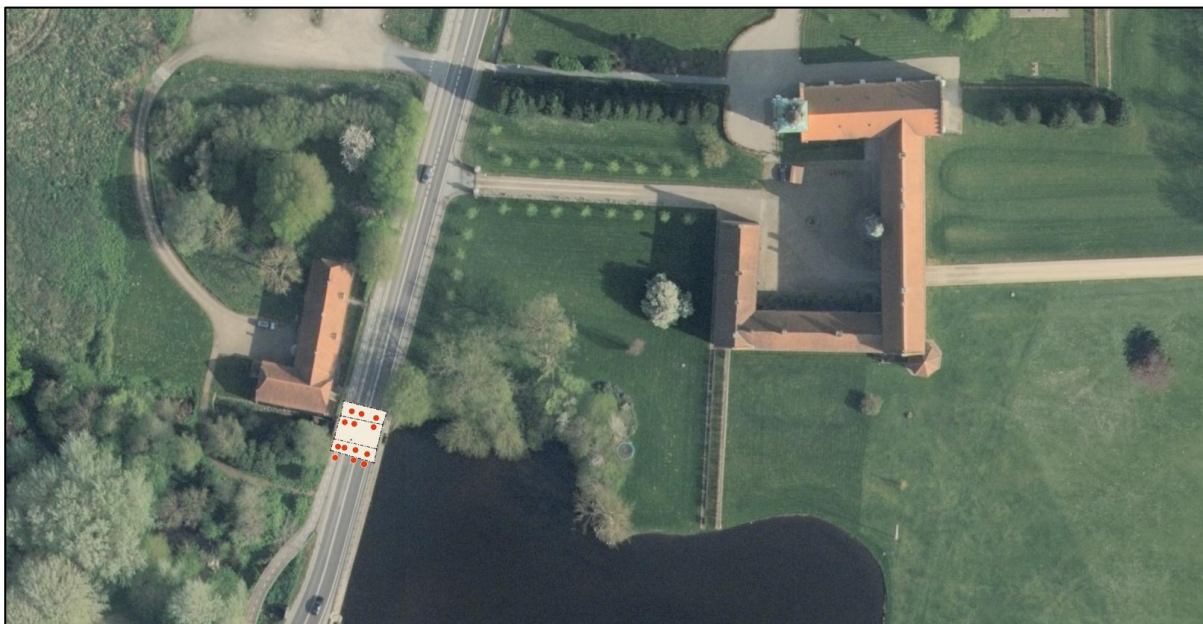
Store dele af det undersøgte område var uden bemærkelsesværdige spor. I områdets østlige ende blev der dog registreret en større koncentration af kogegruber samt spredte gruber. Da der ikke blev fundet spor af bebyggelse, tolkes det østlige området som et kogegrubefelt, der formentlig kan dateret til yngre bronzealder – ældre jernalder. Kogegrubefeltet er indstillet til yderligere arkæologisk undersøgelse.



Udvalgte kogegruber

ØHM1782 Brahetrolleborg Møllebro

På baggrund af en dispensation fra Slots- og kulturstyrelsen (SLKS) skulle der ved Brahetrolleborg etableret et nyt bærende bygværk hen over den fredede møllebro. Dispensationen blev givet på baggrund af en række vilkår herunder, at museet skulle overvåge jordarbejdet.



Der blev ved overvågningen ikke registreret fortidsminder foruden det fredede fortidsminde, samt rester af en samtidig vejbelægning i form af enkelte sten i oprindeligt leje og flere omlejlrede sten.